

Kela[®]

Almmolaš ássandoarjja

OANEHAČČAT JA ČIELGASIT

Sisdoallu

Doarjja ássangoluide	3
Gii sáhtta oážžut almmolaš ássandoarjaga?	4
Maidda ássangoluide sáhtta oážžut doarjaga?	7
Olugo sáhtta oážžut almmolaš ássandoarjaga?	8
Ohcan ja máksin	16
Ná Kela bálvala	19

Doarjja ássangoluide

Sáhtta oážžut Kelas almmolaš ássandoarjaga, juos dus leat unnán boadut. Almmolaš ássandoarjja lea dárkkuhuvvon veahkin ássangoluide.

Dán gihppaga čuovvovaš siidduin mitaluvvo, guđelágan dáhpáhusain sáhtta oážžut almmolaš ássandoarjaga.

Gihppagis mitaluvvo maiddái, man olu sáhtta oážžut ássandoarjaga.

Gihppaga loahpas gávdno diehtu das, mo almmolaš ássandoarjja ohccojuvvo.

Gihpa mitala jagi 2021 dilis.

Lassidiehtu nehtas ja telefavnas

Kela doarjagiid birra mitaluvvo davvisámegillii čujuhusas www.kela.fi/davvisamegillii

Almmolaš ássandoarjaga birra mitaluvvo dárkileabbot Kela suomagielat siidduin www.kela.fi/yleinen-asumistuki

Juos dus leat jearaldagat, sáhtta riņget bálvalannummirii **020 692 210**

Gii sáhttá oažžut almmolaš ássandoarjaga?

Doarjja sáhttá máksojuvvot ovttaskas olbmui dahje borramušgázzái, mas leat mánega olbmo.

Borramušgázzi dárkkuha olbmuid, geat ássat fásta seamma visttis. Dábálaččat borramušgázzi lea náittosbárra, rabaslihttobárra dahje bearaš. Maiddái okta olmmoš sáhttá leat borramušgázzi.

Sáhtát oažžut almmolaš ássandoarjaga, juos ásat

- láigovisttis
- oamastanvisttis
- bearašviesus
- ássanvuogatvuodavisttis
- oasseoamastanvisttis.

Kelas sáhttá oažžut ássamii maiddái ealáhatoažžu ássandoarjaga, stuđeantta ássanlasi dahje soalddátdoarjagii gullelaš ássandoarjaga.

Dát doarjagat leat ovdanbuktojuvvon sierra gihppagiin.

Dábálaččat sáhtát oažžut dušše ovtta doarjaga hávil.

Maidda ássangoluide sáhtta oažžut doarjaga?

Sáhtát oažžut ássandoarjaga ovdamearkka dihte čuovvovaš ássangoluide:

- **láigovisti:** láigu ja čáhce- ja liggengolut
- **iežat oamastanvisti:** vástta, visteloana reanttut ja čáhce- ja liggengolut
- **iežat bearašviessu:** giddodaga dikšungolut ja visteloana reanttut
- **ásanvuogavuodavisti:** geavahanvástta, visteloana reanttut ja čáhce- ja liggengolut
- **oasseoamastanvisti:** láigu ja čáhce- ja liggengolut.

Čáhcemáksu dohkkehuvvo ássangollun, juos mávssát dan sierra láiggu dahje vástaga lassin. Čáhcemáksun dohkkehuvvojit 19 euro mánotbajis ovtta olbmo guovdu.

Liggengolut dohkkehuvvojit ássangollun, juos mávssát daid sierra láiggu dahje vástaga lassin. Liggengollun dohkkehuvvojit 41 euro mánotbajis, juos borramušgáccis lea ovttaskas olmmoš. Juos borramušgázzái gullet mánga olbmo, liggengoluide lasihuvvojit 14 euro juohke lassiolbmo nammii.

Juos ásat bearašdálus, ássangollun dohkkehuvvojit dikšungolut nappo čáhce-, ligger- ja eará bearašdálu golut. Dohkkehuvvon dikšungoluid sturrodat lea meroštallojuvvon lágas.

Juos dus lea visteloatna, ássangollun dohkkehuvvo 73% dahjege measta golbma njealjátoassi loana reanttuin.

Olugo sáhtát oažžut almmolaš ássandoarjaga?

Ássandoarjja sáhttá leat eanemustá 80 % dahjege njeallje vidátoasi ássangoluin. Nuba mávssátge ieš ássangoluin álot unnimustá 20 % dahjege ovtta vidátoasi.

Ássandoarjja ii goittotge máksojuvvo buot ássangoluin, baicce lágas meroštallojuvvon dohkkehuvvon ássangoluin.

Lágas meroštallojuvvojit maiddá ássangoluid eanemusmearit dahjege stuorimus euromearit, maid vuodul sáhttá oažžut ássandoarjaga.

Juos ássangolut mannet badjel eanemusássangoluid, sáhtát oažžut doarjaga eanemustá eanemusássangoluid vuodul.

Eanemusássangoluide váikkuhit sihke visttis ássi ollesolbmuid ja mánáid mearri ja vistti sajádatgielddat.

Vistti sajádat

Gielddat leat juhkkujuvvon njeallje sierra jovkui ássama hatti vuodul.

Vuosttas jovkui gullá Helsset. Doppe ássan lea divraseamos, nuba doppe oažžu stuorimus ássandoarjaga.

Nuppi jovkui gullet

- Espoo
- Kauniainen
- Vantaa.

Goalmmát jovkui gullet

- Hyvinkää
- Hämeenlinna
- Joensuu
- Jyväskylä
- Järvenpää
- Kajaani
- Kerava
- Kirkkonummi
- Kouvola
- Kuopio
- Lahti
- Lappeenranta
- Lohja
- Mikkeli
- Nokia
- Nurmijärvi
- Oulu
- Pori
- Porvoo
- Raisio
- Riihimäki
- Roavvenjárga
- Seinäjoki
- Sipoo
- Siuntio
- Tampere
- Turku
- Tuusula
- Vaasa
- Vihti.

Njealját jovkui gullet buot eará gielddat.

Iežas joavkun leat Álánda gielddat.

Ovdamearkkat

Máijjá ássá okto láigovisttis Helssegis.
Son máksá láiggu 800 euro mánotbajis.
Okto ássi eanemusássangollun sáhtttá Helssegis
dohkkehit 521 euro mánotbajis.
Máijjá ássandoarjja rehkenasto dalle 521 euro vuodul
iige su máksán 800 euro láiggu vuodul.

Duommá ássá okto vuolleláigolažžan Giemas.
Son máksá láiggu 291 euro mánotbajis.
Okto ássi ássangollun Giemas sáhtttá dohkkehit
eanemustá 353 euro mánotbajis.
Duommá ássandoarjaga meari sáhtttá nappo rehkenastit
Duommá máksán láiggu dahjege 291 euro vuodul, danin
go láiggu mearri ii mana badjel eanemusássangoluid.

Vuoddoiežasvástu

Ovdal go loahpalaš ássandoarjja lea dieđus,
ássangoluin geahpeduvvo vuoddoiežasvástu.

Vuoddoiežasvásttu mearrái váikkuhit

- borramušgácci bruttoboadut mánotbajis
- borramušgácci ollesolbmuid ja mánáid mearri.

Bruttoboadut leat boadut,
main ii leat gessojuvvon vearru.

Mađi stuorat boadut leat,
dađi stuorat lea iežasvástuoassi.
Juos boadut leat hui smávvát,
vuoddoiežasvástu ii leat ollenge.

Boađut

Ássandoarjaga mearrái váikkuhit

- dienasboađut (ovdamearkan bálkáboahtu, mas lea dahkkon dienasboahhtogeahpáduš)
- kapitálboađut (ovdamearkan láigoboađut ja seasttuid reanttut)
- mánggat sosiáladoarjagat (ovdamearkan bargomárkandoarjja, oahpporuhta, ealáhagat ja buohcanbeaiveruhta).

Ássandoarjaga mearrái eai váikkuhit

- dihto doarjagat (ovdamearkka dihte áigáiboahhtindoarjja, mánnáruhta, oahpporuđa fuolaheaddjibajáduš dahje oapmahašdikšundoarjja)
- oahppoloatna
- borramušgácci vuolleahkásaš máná boađut
- deivvolaš boađut (ovdamearkka dihte árbi dahje skeaŋka).

Galggat almmuhit buot boađuiddat ássandoarjjaohcamušas.

Kela oažžu dieđu dutnje máksojuvvon bálkkáid birra maiddái boahhtoregistaris.

Muitte almmuhit Kela, juos du boađut lassánit dahje geahppánit.

Dienasboahhtogeahpádus

Dienasboahhtogeahpádus dárkkuha dan, ahte juohkehaš borramušgázzái gullevaš olbmo oktiirehkenaston dienasboađuin geahpeduvvojit 300 euro mánotbajis.

Kela ii nappo váldde vuhtii dan supmi, go dat rehkenastá ássandoarjagii váikkuheaddji boađuid meari.

Dienasboahhtogeahpádus sáhttá dahkkojuvvot bálkáboađuin, ealáhusdoaimma boađuin ja eanandoalu boađuin.

Oaččut lasi dieđu boađuid váikkuhusas ássandoarjaga mearrái Kela neahttasiidduin.

Mo doarjaga mearri rehkenastojuvvo?

Ássandoarjja rehkenastojuvvo ná:

Ássangoluin geahpeduvvo vuos vuodđoiežasvástu.

Ássandoarjja lea 80 % báhcán supmis.

Sáhtát ieš árvvoštallat Kela neahttasiidduin rehkenastiin, man olu oaččut ássandoarjaga.

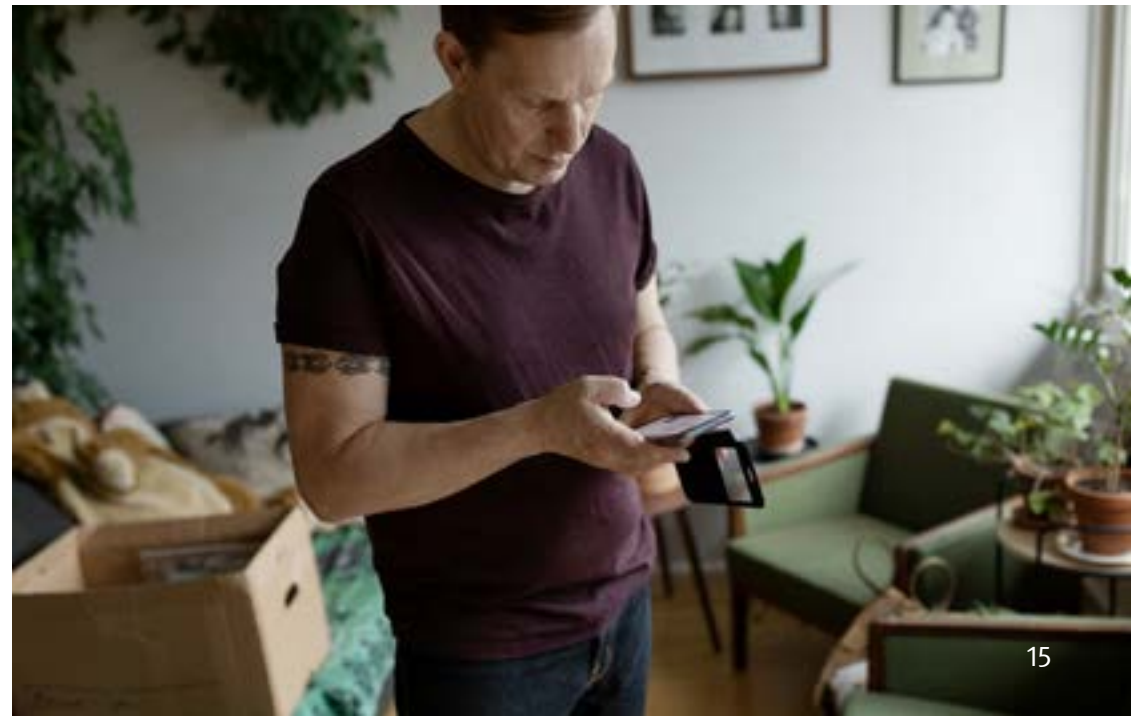
www.kela.fi/laskurit

Ovdamearka

Jovnna ássá okto Turkus láigovisttis. Vistti láigu lea 700 euro mánotbajis. Jovnna bruttoboađut leat 726 euro manotbajis. Danin go Jovnna boađut leat nu smávvat, vuodđoiežasvástu ii leat.

Jovnna ássangollun sáhttá dohkkehit eanemustá 400 euro mánotbajis. Ássandoarjaga mearri rehkenasto eanemusássangoluid mielde. Dat ii rehkenastojuvvo Jovnna máksán láiggu dahjege 700 euro vuodul.

Jovnna ássandoarjja lea 80 % eanemusássangoluin nappo $400 \text{ euro} \times 0,80 = 380 \text{ euro}$ mánotbajis. Jovnna máksá ássamis ieš $700 \text{ euro} - 320 \text{ euro} = 380 \text{ euro}$.

Ohcan ja máksin

Oza almmolaš ássandoarjaga neahtas:

www.kela.fi/neahtas

Dárkkis ohcamušas, mat čuvvosat das galget leat mielde.
Maiddái čuvvosiid sáhttá sáddet neahtas.

Sáhtát ohcat doarjaga maiddái skoviin,
man oaččut Kela doaimmahagain ja neahtasiidduin:

www.kela.fi/skovit

Juos ozat doarjaga skoviin, sádde dan Kelai poastta bokte.

Kela poastačujuhhus lea

Kela

PL 10

00056 KELA

Sáhtát dikšut eanáš Kela-áššiid maiddái telefavnas.

Ássandoarjagis lea 1 mánotbaji máhccevaš ohcanáigi.
Juos háliidat oažžut doarjaga ovdamearkka dihte
odđajagimánu rájes, ohcamuš galgá leat Kelas
ovdal guovvamánu loahpa.

Go Kela lea gieđahallan du ohcamuša,
oaččut ruoktot mearrádusa.
Mearrádusas mitaluvvo doarjaga mearri,
vuodustusat ja máksinbeaivi.
Oaččut mearrádusa maiddái dalle,
juos dutnje ii leat mieđihuvvon doarjja.

Kela máksá almmolaš ássandoarjaga bânkokontui
mánobaji 1. bânkobeaivve.

Juos háliidat, Kela sáhttá máksit doarjaga maiddái
njuolgga láigoaddái.

Kela dárkkista ássandoarjaga jagi gaskkaid.
Ássandoarjja sáhttá dárkkistuvvot árabui,
juos du eallindilli nuppástuvvá.

Almmut, juos du dilli nuppástuvvá

Juos du eallindilli nuppástuvvá, dat sáhttá váikkuhit maiddá daidda Kela doarjagiidda, maid don oaččut. Nuppástus sáhttá guoskat ovdamearkka dihte ássama, boađuid, bargama dahje bearašdili.

Muitte fal almmuhit nuppástusain Kelai. Sáhtát dahkat almmuhusa nehtas, telefovnnas dahje doaimmahagas.

Dus lea ovddasvástádus iežat bealis sihkkarastit, ahte Kelas leat rivttes dieđut geavahanláhkái. Dalle doarjja máksojuvvo dutnje rivttes sturrosažžan.

Juos mearrádusas lea feaila

Juos leat dan oaivilis, ahte Kela mearrádusas lea feaila, sáhtát ohcat nuppástusa mearrádussii. Oaččut mearrádusa mielde rávvagiid das, mo nuppástus ohcojuvvo.

Juos dus leat jearaldagat, váldde vuos oktavuoda Kelai.

Kela áššiidikšunbálvalusas nehtas sáhtát

- ohcat doarjagiid
- sáddet čuvvosiid
- dárkkistit ohcamuša dili
- sáddet ságaid
- almmuhit nuppástusain
- heaittihit doarjaga.

Ná Kela bálvala

Nehtas

Loga Kela doarjagiid birra sámegillii:
www.kela.fi/davvisamegillii

Jeara ráđi:
www.kela.fi/kysy-kelasta

Rehkenastte doarjaga meari:
www.kela.fi/laskurit

Divššo áššiid nehtas:
www.kela.fi/neahtas

Nehttabálvalussii galgá čálihit iežas sisa. Dárbbasat nehttabánkodovddaldaga dahje mobiilannehusa.

Doaimmahagas

Dárkkis doaimmahagaid čujuhusaid ja rabasáiggiid nehtas:
www.kela.fi/doaimmahagas

Sámegiela bálvalusat

Telefonbálvalus árgan 13–15:
020 634 2894

Gáiddusbálvalus árgan 13–15:
www.kela.fi/gaiddusbalvalus

Dárbbasatgo dulkoma?

Loga lasi dulkoma birra:
www.kela.fi/darbbasatgo-dulkka

Telefovnnas

Rabas árgan 9–16.

Áigái bohtindoarjja.....020 692 207

Ássan.....**020 692 210**

Bearran.....020 634 4940

Bargguhisvuolta.....020 692 210

Buohcan ja koarttat.....020 692 204

Ealáhagat.....020 692 202

Riikkaidgaskasaš dilit (árgan 10–15).....020 634 0200

Studeren ja vearjo-geatnegasvuolta.....020 692 209

Vánhenvuolta.....020 692 206

Veajuiduttin ja lápmásiiddoarjagat.....020 692 205

Várre áiggi

Sáhtát várret áiggi telefovnnas dahje nehtas:
www.kela.fi/varaa-aika

dahje sáddemiin rávdnjepoastta čujuhussii:
saame@kela.fi

Áiggi várren nehtas ođasmuvvá. Ođasmuvvama maŋŋá galggat čálihit iežat sisa, go háliidat várret áiggi. Dárbbasat sisačáliheapmái nehttabánkodovddaldaga dahje mobiilannehusa.

Kela davvisámegillii

Sámegielat neahttasiiddut:

www.kela.fi/davvisamegillii

Sámegielat gihppagat:

■ Almmolaš ássandoarjja

Áigáiboahandoarjja

Bargguhisvuohta

Buohcan ja veajuiduhttin

Ealáhagat ja eará doarjagat ealáhatoažžui

Fárren Supmii dahje Suomas olgoriikkaide

Mánnábearrašat

Stuðeren ja vearjogeatnegasvuohta

Sámegielat gihppagiid sáhttá čálihit

Kela neahttasiidduin:

www.kela.fi/saamenkieliset-esitteet